

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Sextvm. Post Christvm & Mariam Societatis Auctor & Parens sanctus
Ignatius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

hoc nostrum mirum in modum illustravit auxitque. Annuntiationis peruigilio arma sua Deiparæ consecrauit Ignatius, illâ luce Societatem IESV auspicatus, quâ luce augustum IESV nomen è cælo primùm in terras delatum est ad Virginem Deo suo mox imprægnandam. Festi Purificationis magna pars fuit Simeon IESVM vlnis sustinens: IESVM quoque suum, vti olim Simeonis, ita Ignatij brachiis aliquando imposuit MARIA. potuitne maius amoris pignus aut hæc dare, aut ille accipere? potuitne huius Festi imago dulcius repræsentari? Assumptionem primis votis suis celebrarunt primi Patres: quem diem Societatis Festum solebat appellare P. Bobadilla; omnes deinceps vt Societatis natalem colere: qui fuit etiam veluti natalis Societatis nostræ simul & Religionis Christianæ in Iaponiâ, quia Iaponiæ Xauerium dedit. Postremo, in quamcumque sui partem se vertit Societas, eam MARIAE amore septam videt. Hæc enim Ignatij, Ignatius MARIAE opus fuit. Et ne ceteros qui Societati vniuersæ præfuerunt, itidem fuisse dubitemus, Lainius & Borgia in Festo Deiparæ cognatam visitantis ad inuendum hoc munus electi sunt. diceres cum Patrum votis Virginis suffragium conspirasse. Patrem Claudium huic muneri Virgo ipsa præfecit: quod cum faceret, spectari voluit à Patribus Claudio Matthæo & Thomâ Albigero, tamquam curæ suæ testibus oculatis. Mutij adhuc superstitis modestia vetat, ne sensum nostrum apertius exprimamus. Hoc tamen, illo vel audiente, fas est dicere, Societatem nunc æquè ac olim Virgini curæ esse, & à capite vigorem, virtutem, felicitatem in membra manare debere: de quo cum folicita est Virgo, non minùs demonstrat in fide & clientelâ suâ Societatem esse, quàm cum ipsa Martino Guttierrez ostendit Societatem vniuersam sub amplissimo pallij sui regimine collectam. Quid ego nunc commemorem, quoties Societatem cum extremâ inopiâ, inuidiâ, calumniis, iniuriis luctantem iuuerit Virgo?

Abrumpenda est semel argumenti infiniti dulcèdo, & beneficia grato animo votisq̄ue recolenda, quæ commemoratione exhaurire non possumus. Tibi igitur, Virgo Mater, Societas tua, quia secundùm Deum totam se tibi debet, tibi, inquam, sibiq̄ue toto affectu gratulatur; & quia nihil se maius habet, totam se tibi aternùm deuouet. Patrocinio tuo, vt desint cetera, satis felix: tu beneficium tuum serua, auge, absolute, & in iubilea latiora semper & latiora per omnem posteritatem transmittite.

CAPVT SEXTVM.

*Post CHRISTVM & MARIAM Societatis Auctor
& Parens sanctus Ignatius.*

Magna moliturus in terris Deus, à sapientiæ suæ consiliis humanam ferè solet excludere; ne hæc, quæ plerumque plus habet cæcitatæ quàm petitiæ, diuini operis partem sibi vendicat; nève inconsulta mortalitas homini peruersè tribuat, quod debet Deo. Sic olim ad primam

mam illam amplissimamque Filij sui Societatem conflandam, vsus est Deus hominibus in quibus nulla erat scientia, nisi piscandi. Sic minimam hanc Societatem orbi daturus, adhibere voluit hominem qui nihil didicerat nisi arma tractare. Fuit is Ignatius de Loiola patriâ Cantaber, stirpe nobilis: de quâ quid attinet dicere, cum minima sit pars in Ignatij laude, quæ à maiorum stemmate ac virtute derivatur? Ferdinandi Regia adolescentem educauit. Animus illi erat erectus & excelsus, & quodammodò igneus; gloriæque non minùs capax quàm auidus; sed quam omnem à virtute militari frustrà petebat, donec didicit eam ab expugnatione vitiorum quàm urbium, à victoriâ sui quàm hostium, rectius peti. Pompeiopolim ceperat Gallus, eodem impetu arcem capturus, nisi obstisset Ignatius: quam dum consilio, animis, manu strenuè propugnat, tormenti ænei globo grauius saucius cecidit, & cum eo omnium animi. sed felicius cecidit, quàm si stans vicisset, & hostium prostratorum acervos victor calcasset: cecidit enim, vt alius resurgeret; & cum eo pariter Christiani orbis pietas, iam pridem collapsa ac prostrata, refloresceret. Quippe vulnus quo læsus erat, animi vitii, vulneribus vtique grauioribus, pro remedio fuit; & vt hostibus de arce, ita Ignatio de seipso, de morum corruptelâ, de hæresi, victoriâ pulchrioris initium. Itaque telum illud hæresim, impietatem, similesque orbis pestes grauius percudit quàm Ignatium: credibile vt sit benignâ Dei manu potius, quàm hostili libratum fuisse. Decumbentem ex vulnere, & humana remedia nequidquam adhibentem, recreauit Apostolorum Princeps, & in illo vno tot suorum millia. Dum vulnus tardè coalescit, vt falleret tædium, cœpit historias Diuorum lectitare, quia profanæ deerrant. & hinc continuò Ignatius illorum quos legebat similior, quàm sui. CHRISTI supplicia & dolores optabat redimere suis. cum Deiparâ flebat, gaudebat, amabat. cum Petro & Andreâ salutabat crucem, & pari amore in eam rapiebatur. cum Ioanne oleo feruenti optabat immergi. cum Paulo subiciebat ceruicem securi. cum Laurentio prope-rabat ad prunas: cum Ignatio suo in rictus leonum, vt IESVM cõrdi quoque suo inscriptum ostenderet. cum Anachoretis abdebat se in siluias. cum Apostolis, IESV CHRISTI nomen per orbem circumferebat. cum omnibus idola calcabat & vitia, per ignem ferrumque viam ad Deum affectabat. Ita generosus ille animus induebat animos omnium, & vnus omnium laboribus par sibi videbatur. Nec mora. à Diuis, quibus iam similis esse affectabat, confirmatus, non fortiùs cogitauit quàm fecit. domum, opes, consanguineos, seipsum deseruit. Montem Serratum petit. Sed quoniam fugiendo nemo se potest fugere; ne improbus ille sui amor reditum speraret, vinculum illi perenne iniicit: castitatem vouet. In viâ Mauri in Deiparam iniuriam ferro vlturus, ostendit quidem se ex militari ferociâ quiddam adhuc spirare indomitum; suum tamen in Virginem testatus est amorem, cui non virtus, sed peritiam virtutis deerat. In Monte Serrato gladium & pugionem, iam domini lacrymis speciosius, quàm nuper hostili sanguine stillantes, profani Martis exuias, magnæ Matri dedicat. Inde primo diluculo, vt tenebris virtutem celaret, Manresam contendit. Ibi quidquid nuper animo-

*Ignatius
qualis ini-
tio conuer-
sionis fue-
rit.*

*Lectio-
norum li-
brorum
in alium
virum
mutatur.*

*Ignatij
pietatis
virocinium.*

animorum atque irarum in hostem gesserat, in se conuertit. præstantis-
simos quosque, quos legerat, æmulari ausus in macerando potissimum
affligendoque corpore. quæ prima virtutis facies, vt suâ illâ tristitiâ &
horrore blanditur animis magnis, ita Ignatium ceperat. Neglectum
capillitium barbamque finit inhorrescere, excrescere vngues, vultum
informi squallore deformari. humus erat cubile, ceruical lapis, in quo
somnia perexiguus, cui non vacabat, sed succumbebat: & quamuis pæ-
nè nullus erat, adhuc tamen illum mediâ nocte interrompebat orandi
causâ. Ter quotidie flagellis in se acriter sauebat. septenas horas in
genua prouolutus, attentè & continenter orabat, præter id tempus quod
singulis item diebus audiendo Sacro, Vespertinisque & Completoriis
precibus dabat. Cibus illi erat panis emendicatus; modicum aquæ,
potus. tam misero victu semel tantum in die languentes vires reficie-
bat, si hoc erat vires reficere potius, quàm conficere; quem tamen die-
bus Dominicis, tamquam lautiùs epulaturus, bis adhibebat, si copia ad-
erat. Quibus diebus ad Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta summâ
religione accedebat. Si quid otij à precibus diuinoque cultu supererat,
ministrabat ægris, stipem pauperibus mendicabat, omnes ad pietatem
hortabatur, quàm aliis benignus tam corpori suo semper infestus, da-
mone illi sæpè per ludibrium insidiant. Haufit interim diuinitus illam
lucem, quâ libellum Exercitiorum conscripsit, in quo per suos gra-
dus viam penitus aperit ad altissimum sanctitatis fastigium, quam illa
ætèrni Patris Sapientia è cælo in terras secum detulit, factisque & voce
Apostolos docuit. His meditationibus quotquot vacarunt, se sibi tam
dissimiles subitò planeque alios mirati, facillè viderunt, humanam
scientiam, quæ in Ignatio nulla tum adhuc erat, eò non posse asurgere.
Sed quoniam non deerant qui malebant eas carere quàm experiri, Pon-
tificia auctoritas, quâ confirmatæ sunt, maiores inuidiâ fecit. Ex hoc
fonte illa ingens humanæ salutis & inexplebilis auiditas, à quâ solâ vide-
bat Deum ipsum è cælo in terras, in humanos artus, in labores incredi-
biles, in tormenta, in crucem, in acerbissimam mortem abreptum. Ex hoc
fonte Sociorum adlectio, ipsius Societatis constitutio, & vniuersa descri-
ptio promanauit. Miris interim illustrationibus & puris animi gaudiis
Ignatius fruebatur. Sed quies hæc fuit, non securitas: Deo hæc solatia seq;
mox subducente, & Ignatium sibi velut relinquente. tantis enim ango-
ribus conscientie torqueri miserum & agitari permisit, vt illum quasi
destituissè videretur. Quid faceret Ignatius, omnia iam remedia incas-
sum expertus? Quod impetrare à Deo non potuerat, extorquere quo-
dammodo aggressus est. Immani ausu animum obfirmavit omni cibo
abstinere, donec pristina rediret animo tranquillitas; vnius è sanctis Pa-
tribus exemplum, quod habebat in memoriâ, feruentius æmulatus,
quàm prudentiùs. Iamque ad eò integrâ hebdomadâ continuauerat in-
ediam, nec de solitâ precandi, corpus diuerberandi, ceteraque seueritate
quidquam remisserat; vltra progressurus, nisi Confessarij imperium ve-
tuisset. Sed breuis rediit Deus, & cum illo animi lux & serenitas priore
copiosior. sæpè illi CHRISTVS hîc visus, sæpè Mater Virgo. Inter ecsta-
ses vna præ ceteris memorabilis fuit, quæ ad octiduum durauit. mor-
tuus

*Ecstasis
Ignatij.*

tuus credebatur, & fuisset sepultus, nisi tenuis cordis palpitatio latentis vitæ reliquias prodidisset: è quâ velut è somno euigilans, I E S V nomen cum suavi suspirio ingeminavit. Quo tempore totam Societatis formam, & quasi fabricam, Ignatio diuinitus ostensam creditum fuit. præsertim cum, quæ de Societate diuinitus cognorat, in recessum illum Manresanum ferè solet referre. Atque hæc initia fuere virtutis illius, quæ deinde in Ierosolymitanâ protectione terrâ marique omnem in partem se probavit, & alumnum suum orco formidabilem, vtilem toti terrarum orbi, celo acceptum fecit. Nihil itaque mediocre moliens Ignatius, certusque id sequi, quo gloriam Dei maximè posset amplificare; sed magno ad id præsidio, quod litterarum erat, destitutus, consilio planè memorabili homo trium ac triginta annorum Grammaticam inter pueros cœpit discere. Non minùs interim alienæ salutis quàm litterarum studiosus, laboris sui stipendium Christianum retulit, immania Barcinone verbera, Compluti & Salmantica carcerem & catenas. quæ proba & pœnas ille maiore gaudio sustinens quàm alij horrore fugerent, omnia in materiam virtutis ita vertit, vt diceres illum ab ipsis iniuriis contra ipsas armari. Demum Parisiis, vbi pietatis eiusdem causâ infamiam carceribus & catenis grauiorem pœnè adiit, Socios sibi adiunxit nouem: quorum plerosque famâ virtutis primùm, deinde ipsâ virtute famam vincente sibi deuinxit; omnes ferè vt locis atque nationibus, ita & naturis ac linguis primisque consiliis dissimiles. Ex his profeminata est Societas vniuersa. tantâ siquidem inter se voluntatum consiliorumque similitudine sunt vincti, vt quæ in aliis solent esse dissensionum causæ, in illis coniunctionem animorum & concordiam alere viderentur. ideoque mirandum magis, quòd Ignatius illis vix notus, egenus, vitæque genere & naturâ nulli similis, eos inter se & sibi tam citò coniunxerit, breuique tanto spiritu omnes imbuerit, vt ad quamdam Apostolorum imaginem viderentur accedere, nisi quòd numerum non æquassent. Hos omnes affabilitate mirâ sermonis, sed potissimum virtute, quæ blandissima est animorum conciliatrix, ad obsequium diuinum permouit. Quorum is ardor fuit & constantia in sui despicientiâ & maceratione, in meditandi industriâ & pietate, in alienæ salutis curâ, vt magistrum Ignatium in discipulis facillè agnosceres. Nec felicius eos C H R I S T O genuit, quàm educauit in spem tanti operis, quod, illis huius consilij ignaris, per ipsosmet tamen moliebatur, Deoque tandem vota eius secundante, felicissimè perfecit. Iam Societatis Instituta approbauerat Paulus III. Summus Pontifex; iam Ignatius & Socij videbantur summa votorum assecuti, cum ecce tibi repentina discordia, sed ex humilitate profecta, de infimo vltimoque loco. Concors omnium sententia nouellis copiis præfecerat Ducem Ignatium, quia has ipse ad C H R I S T I signa primus exciuerat, deinde instruxerat ac direxerat. sed qui omnium iudicio probabatur, non probabatur suo. itaque diu acerrimè restitit, ac tandem coëgit Patres in suffragia rursus ire. rursus electus, rursus detrectauit onus; donec tandem liberâ Lainij voce: Aut Deo hoc munus imponenti cederet, aut Societatem dirimeret; ac denique Confessarij imperio compulsus, admisit onus: quod deinde

*Ignatius
studis ani-
mum ap-
plicat.*

*Ignatius
nouem So-
cios elegit.*

*Ignatius
Constitu-
tiones scri-
bit.*

non minori humilitate gessit, quam ne gereret laborauerat. Coactus ergo Societati præesse, quam secundum Deum ipse suscitauerat, iure ac legibus illam stabilire est aggressus. Sed quanto studio, Deus bone! quot lacrymis, quot precibus, quot suspiriis celo eas elicit! maior Dei gloria norma erat & amussis, ad quam expendebat quidquid constitueret. Sed quoniam humani iudicij imbecillitas, aut affectu impedita, aut perspicacitatis inopiâ, discernere id semper non potest; Ignatius, omni affectu seposito, Deum ingenti contentione poscebat opem vimque perspicendi quid potissimum expediret: dein rationes in vtramque partem ponderabat secum, & suis quamque momentis expendebat. Quod constituerat, iterum ad Deum referebat; lucemque cum precibus & lacrymis implorabat. nec illud satis, ut haberet ratum quod sic statuerat; sed omnia iterum iterumque ad trutinam reuocabat impensiore quam prius studio; rursusque in lacrymas & preces effundebat sese, ut lucem pleniorum impetraret, nec quidquam non è maiore Dei gloriâ decerneret. Ad extremum, quidquid exarauerat in vtramque partem, imponebat aræ in quâ rem diuinam quotidie faciebat, ut scribenti deliberanti que vberius illucesceret Dei voluntas maiorque gloria. Quadraginta dies ipsos continuos (ut coniectura de reliquis fiat) ardentissimè precando deliberandoque consumpsit, ut vnum illud tuto statueret: liceretne Professorum domibus, quas totas liberalis hominum misericordia sustentat, in templi saltem vsum sumptumque necessarium prouentus vel modicos possidere. Exstant etiamnum Commentarij quidam in arculâ post eius mortem reperti, in quibus per hos quadraginta dies habitum animæ suæ variisque sensus manu suâ perscripsit; diuino sanè instinctu, ut incredibilem propè donorum, quæ largissimè ex immenso diuinitatis fonte hauriebat, species ad posteros aliqua emanaret. In iis elucet ad viuum expressa viri sanctitas, admirabilitasque diuinæ liberalitatis in seruum suum; & quanti apud nos ponderis esse oporteat relictas ab eo Constitutiones ac Leges, in quibus sese nobis (quamuis id non ageret) sitio quasi penicillo depinxit. Hic luce clarius apparet, quanta ei esset cum diuinâ Mente coniunctio, quanta communicatio in expendendis ac pertractandis fermè singulis Constitutionum locis, quanta vis lacrymarum, quantus imber, quam affluens, quamque redundans diuinæ consolationis copia; quam cum humani pectoris angustia non satis caperent, erumpere frequenter in corpus, magno eius sæpè languore, magnoque labore: ut in ipsâ sacrificio nonnumquam interclusâ voce, cum facultas liberè respirandi non esset, proloqui omnino verbum ac pronuntiate non posset, quoad tanta illa diuinæ dulcedinis copia vbertasque remitteret. Fiebat interdum ut preces inter & sacrificia tantis ardoribus aestuaret, ut omnes partes corporis exardescerent, venæque omnes manifestâ cordis palpitatione micarent, interdum verò etiam pilus capitis inhorresceret. Sic beatus Pater Constitutiones suas elaborabat; neque aliis studiis aut præsidis, cum eas scriberet, utebatur. nullus enim apud eum liber, præter Missarum volumen; studium eius præcatio erat, bibliotheca, perennis cum diuinâ Mente congressus. Neque tamen tantâ diligentia, ipsiusque Societatis importunis precibus scri-

scriptas, voluit Societati esse pro lege; sed eas grauissimorum Patrum iudicio subiecit. optabat enim tales esse, quæ tot nationum varietati, toto orbe, sine exceptione vllâ congruerent; haud ignarus, exceptionibus legum leges ipsas enervari. Itaque à totâ Societate seuerè expensas, summoque consensu probatas, iterum tamen ad limam reuocauit, & anno demum 1540. promulgauit. Ac ne tum quidem vim legis habere, nisi ab vniuersâ Societate iterum recognitas, voluit; correcturus si quid deprehendisset vsus & actio, quod tam accurata deliberatio non præuidisset. Post eius tandem obitum ad Præpositi Generalis comitia conuocata Societas, eas iterum summâ consensione probauit, & quadam quasi veneratione recepit. Per idem tempus Pontifex Paulus huius nominis quartus, eas ab quatuor Cardinalibus examinari iussas, & diu multumque discussas, tandem saluas atque integras quemadmodum acceperat, ne verbo quidem immutato, restituit. Quæ quidem Constitutiones cum ad intimam huius Instituti rationem naturamque pertineant, sintque nerui quodammodo & fundamenta huius quam sequimur disciplinæ; ipsumque adeò Societatis Institutum alium quam Ignatium secundum Deum non habeat Auctorem; cum ipsi Socij, prima nascentis Societatis auxilia ac roborata, ab Ignatio conscripti fuerint & instructi, iure merito vniuersa Societas Ignatium Auctorem Parentemque suum secundum Deum agnoscit & veneratur.

CAPVT SEPTIMVM.

Alterâ Societatis columna S. Franciscus Xauerius.

SI fas est res tenues cum amplis augustisque conferre, minimæ huius Societatis IESV primordia, nascentis primùm Ecclesiæ adumbratio quædam fuit. Quod enim huic Petrus & Paulus, hoc fuere Societati Ignatius & Xauerius; nisi quòd illis Ecclesiæ agrum sanguine suo rigare, his Societatis areolam sudore tantum & lacrymis perfundere licuerit. quamquam longum quoddam & peracerbum Ignatio & Xauerio martyrium fuit, martyrio carere: cui neuter defuit, sed hoc vtrique: id enim alter in Syriâ, in Indiis alter frustra quæsiuit. Ceterum vniuersa fit comparationi; formam methodumque rerum & actionum, non dignitatem conferimus Diuorum, non sanctitatem: quorum res gestæ tam similes fuerunt, quàm simile fuit vitæ institutum, & quàm similis hæc minima Societas isti amplissimæ à Christo primùm inchoatæ. vtque primæua steterit Ecclesia, Petro & Paulo tamquam columnis secundum Deum potissimum nixa; ita Ignatio & Xauerio Societas nascentis: sed Petro & Ignatio Romæ, Paulo & Xauerio inter Gentes; ita Deus voluit. latius hi quidem laborarunt, sed non vtilius; imò nec latius, quia cura & directio vtriusque capitæ cum vtroque membro terrarum orbem pariter peragravit: vtque ad exactum rotundæ figuræ ambitum non minus iuuat interior circini pars, quæ videtur cessare, nec cessat, quàm quæ circumducitur, factura quod exterior, si tantum vices locisque mutantur; ita non minus Romæ Petrus & Ignatius, quàm in-

*Ignatius
& Xauerius
gemina
Societatis
columna.*

*Ignatius
& Xauerius
similes
Petro &
Paulo.*